

Egyes áruk újrakivitelének tilalma Oroszországba és Belaruszba

I. Általános szabályok

Egyes kiviteli tilalom alá eső termékek harmadik országba kivitelekor (egy tekintet alá esik az eladás és az átadás is) **az exportőröknek szerződésben (abban elhelyezett záradékban) meg kell tiltaniuk az Oroszországba és a Belaruszba irányuló újrakiviteleket.**¹ Ezzel a rendelkezéssel a **kellő gondosságra vonatkozó gyakorlat** jogi kötelezettséggé vált bizonyos érzékeny áruk kivitelénél. Az exportőröknek kellő körültekintéssel – például, partnerek vagy megváltozott termékigények feltérképezésével – kell eljárniuk annak érdekében, hogy megfeleljenek a szankciós előírásoknak. A szerződéses garanciák meglétét a gazdálkodóknak bizonyítaniuk kell, ha azt az illetékes hatóságok kéri.

Az előírásokat az **Oroszországra vonatkozó EU rendelet** alapján **2024. március 20-tól**, a **Belaruszra vonatkozó EK rendelet** alapján **2024. július 1-jétől** kell alkalmazni, a megfelelő eltérésekkel. Kiemelendő, hogy az előírásokat nem kizárólag a szóban forgó időpontok után kelt szerződések alapján megvalósult kivitelek esetén kell alkalmazni. Továbbá az EU rendeletben és az EK rendeletben előírt feltételeket egyaránt teljesíteni kell a kivitelek során.

Az EU és EK rendelet alapján, a gazdálkodók kötelesek **tájékoztatni az illetékes hatóságokat, ha tudomásukra jut, hogy partnerük a termékeket továbbadja Oroszországba vagy Belaruszba.** A Magyarországon letelepedett gazdálkodóknak **Budapest Főváros Kormányhivatalát** kell tájékoztatniuk. Továbbá, a szerződésnek megfelelő **jogorvoslati lehetőségeket** kell tartalmazniuk is a szerződésben vállalt kötelezettségek megszegése esetére. Az exportőröknek **tájékoztatniuk** kell az illetékes hatóságokat minden általuk kötött **közbeszerzési szerződésről**, amely részesült a mentességből, a szerződés megkötésétől számított két héten belül.²

Az előírásokat az alábbi táblázat szerinti termékek kivitelénél kell alkalmazni.

EU rendelet		
Jogsabályi hely	Melléklet	Árukör
3c. cikk	XI.	légi közlekedésben, űrparban használt áruk
	XX.	sugárhajtómű-üzemanyagok, üzemanyag-adalékok
2aa. cikk	XXXV.	egyéb tűzfegyverek, fegyverek
12g. cikk	XL.	közös magas prioritású termékek, kivéve a 8457 10, 8458 11, 8458 91, 8459 61, 8466 93 vámtarifaszám alá tartozó termékek
	258/2012/EU rendelet I. melléklet	tűzfegyverek és lőszer
EK rendelet		
Jogsabályi hely	Melléklet	Árukör
1ba. cikk	XVI.	egyéb tűzfegyverek, fegyverek

¹ Az Oroszországgal szemben elrendelt szankciókat tartalmazó 833/2014/EU rendelet (EU rendelet) 12g. cikk (1) bekezdése és a Belarusszal szemben elrendelt szankciókat tartalmazó 765/2006/EK rendelet (EK rendelet) 8g. cikk (1) bekezdése.

² Az EU rendelet 12g. cikk (2b)-(4) bekezdése és EK rendelet 8g. cikk (4)-(6) bekezdése.

1sa. cikk	XVII.	légi közlekedésben, űriparban használt áruk
8g. cikk	XXVIII.	belső égésű motorok, sugárhajtómű-üzemanyagok, üzemanyag-adalékok
	XXX.	közös magas prioritású termékek, kivéve a 8457 10, 8458 11, 8458 91, 8459 61, 8466 93 vámtarifaszám alá tartozó termékek
	258/2012/EU rendelet I. melléklet	tűzfegyverek és lőszer

Az előírásokat nem kell alkalmazni³:

- az **EU rendelet VIII. és az EK rendelet Vba. mellékletében szereplő harmadik országokba** – Amerikai Egyesült Államok, Japán, Egyesült Királyság, Dél-Korea, Ausztrália, Kanada, Új-Zéland, Norvégia, Svájc, Liechtenstein, Izland – irányuló kiviteleknél, vagy
- az **EU rendelet XL. és az EK rendelet XXX. mellékletében szereplő, a 8457 10, a 8458 11, a 8458 91, a 8459 61, a 8466 93 KN-kód alá tartozó termékekkel** kapcsolatos szerződések teljesítésére,
- az **EK rendelet** esetében a **2024. július 1. előtt** megkötött szerződések teljesítésére a **lejáratukig**, és
- a harmadik országbeli hatósággal vagy nemzetközi szervezettel kötött **közbeszerzési szerződésekre** (ennek feltétele az illetékes hatóságok fentiek szerinti tájékoztatása).

II. Különös szabályok, a Bizottság tájékoztatása

Az előírásokról és a kellő gondosságon alapuló intézkedésekről korábban a Bizottság tájékoztatást, a NAV pedig több közleményt adott ki. **A NAV jelenlegi gyakorlata a Bizottság tájékoztatásán alapul.**

A Bizottság angol nyelvű tájékoztatása az alábbi linken érhető el:

https://finance.ec.europa.eu/publications/no-re-export-russia-clause_en

A Bizottság tájékoztatása, valamint az EU rendelet és az EK rendelet alapján a következőkre hívjuk fel a figyelmet.

- Az **EU rendelet 12g. cikke** szerinti kiviteleknél, a **2023. december 19. előtt** kötött szerződéseket, az átmeneti időszakban (2025. január 1-jéig) már **módosítani kellett**. Az EU rendelet szerinti kiviteleknél, a **2023. december 19-ét követően kötött szerződéseknek 2024. március 20-tól már tartalmazniuk kell** a szerződéses garanciákat. Az EK rendelet 8g. cikke szerinti kiviteleknél pedig a **2024. július 1-jétől kötött szerződésekben szerepelnie kell** az újrakiviteli tilalomra vonatkozó garanciáknak.
- Az EU rendelet és az EK rendelet **nem határozza meg a záradék szövegét**, a garanciákat, a jogorvoslati lehetőségeket.

³EU rendelet 12g. cikk (2)-(2a) és az EK rendelet 8g. cikk (2)-(3) bekezdése.

- A záradéknak a **szerződés lényeges elemének** kell lennie. A **Bizottság tájékoztatásának** 6. pontja tartalmaz egy **sablonszöveget** is a szerződések kiegészítéséhez. Ezt a sablonszöveget kell **alkalmazni a Belaruszba történő újrakiviteli tilalom** érvényesítése **során** is a megfelelő eltérésekkel. Az EU rendelet és az EK rendelet előírásait **együttesen kell alkalmazni**, ezért a szerződésekben mindkét újrakiviteli tilalmi záradékot szerepeltetni kell. A záradékok elhelyezhetők egymás alatt vagy egy szövegbe rendezve.
- Olyan **általános záradék is alkalmazható**, amely tilalmazza az EU korlátozó intézkedéseinek hatálya alá tartozó országokba történő újrakivitelt, ha az előírt feltételek (jogorvoslat) teljesülnek. A 2023. december 19. előtt kötött szerződések esetében elfogadható egy általános záradék, ha az lefedi az EU rendelet 12g. cikkében szereplő előírásokat.
- A szerződéses garanciáknak, a jogorvoslatnak **észszerűen erősnek kell lenniük** ahhoz, hogy a vevő ne adhassa tovább a terméket Oroszországba és Belaruszba (ilyen lehet szerződészegés esetén többek között: szállítások leállítása vagy felfüggesztése, a szerződés felbontása vagy felfüggesztése, kötbér kikötése, bírósági kereset indítása).
- Az újrakiviteli tilalom kapcsán **érintett termékek** (pl. szerszámgépek, elektronikus alkatrészek, műszerek) közt szerepelnek 2021/821/EU rendelet hatálya alá tartozó **kettős felhasználású termékek is, kivitelük engedélyköteles lehet.**
- Az előírások alóli **mentesség** az előírások **hatálybalépése** (2023. december 19. és 2024. július 1.) **előtt** vagy **azt követően kötött közbeszerzési szerződésekre** is vonatkozik. A szóban forgó időpontok előtt kötött közbeszerzési szerződések esetében az illetékes hatóságok tájékoztatást kérhetnek a korábban kötött szerződésekről. A Bizottság tájékoztatása tartalmazza, hogy a gazdálkodóknak milyen információkat kell közölniük a közbeszerzési szerződésekről. A közbeszerzési szerződésekre vonatkozó mentesség vonatkozik a hatóságok nevében működő állami tőke által irányított társaságokkal kötött közbeszerzési szerződésekre is. Ennek feltételeit a Bizottság tájékoztatása tartalmazza.
- Ha a **címzett magatartása miatt** a 2023. december 19. előtt kötött **szerződés nem egészíthető ki** az újrakiviteli tilalmi záradékkal, akkor az EU rendelet 12g. cikke szerinti kötelezettség **teljesítettnek tekinthető**, ha az exportőr egyoldalú közleményt ad ki a címzettnek, amely megtiltja az Oroszországba történő újrakivitelt. Ez csak **kivételes esetekben alkalmazható**, melynek feltételeit a Bizottság tájékoztatása tartalmazza.
- Az **előírások** az áruk harmadik országban található **gyártónak történő visszaküldésére is vonatkoznak**. Nem vonatkoznak az előírások az EU-ban letelepedett gazdálkodók EU-n belüli szállításaira.
- Az újrakiviteli **záradék beépíthető az általános szerződési feltételek közé** is.
- A **2023. december 19. előtt** kötött **szerződés** alapján, de **kiviteli engedély benyújtásával** kezdeményezett kivitelek esetén **nem szükséges a szerződéseket módosítani** és azokban szerepeltetni az újrakiviteli záradékot.

- Az **EK rendelet** szerinti **átmeneti mentesség** időtartamának nincs lejáratja, ezért a mentesség továbbra is **biztosítható, ha a szerződést 2024. július 1-je előtt** kötötték, és a szerződés **nem tartalmaz konkrét időbeli hatályt** (pl. a szerződés automatikusan, évente meghosszabbodik). Ezzel ellentétben az EU rendeletben megjelölt átmeneti mentesség csak 2025. január 1-jéig volt alkalmazható (mint végső határidő).

III. TARIC-intézkedések

Az **előírásokat** 2024. október 21-től **integrálták a váminformatikai rendszerbe (TARIC)**, így az újrakiviteli tilalomra vonatkozó záradék bemutatása vagy a mentességek igazolása ellenőrizhető.

Ha az eljárás alá vont áru az EU rendelet vagy az EK rendelet fenti mellékleteiben szerepel, a kiviteli **vám-árunyilatkozatokon** az alábbi **TARIC-igazoláskódok** valamelyikét kell szerepeltetni.

Igazoláskód	Igazoláskódhoz tartozó leírás	Alkalmazása és jogcíme
Y227	A szerződés megtiltja az Oroszországba történő újrakivittelt és az Oroszországban való felhasználás céljából történő újrakivittelt. Oroszország – a 833/2014/EU rendelet 12g. cikkének (1) bekezdése.	Ha a szerződés tartalmazza az Oroszországba történő újrakiviteli tilalomra vonatkozó klauzulát az EU rendelet 12g. cikk (1) bekezdés szerint.
Y228	A 833/2014/EU tanácsi rendelet 12g. cikkének (1) bekezdésében meghatározott tilalmak nem alkalmazandók (lásd a 12g. cikk (2) (b) bekezdésében foglalt szerződéses kivételeket).	Ha a szerződésben nem kell szerepeltetni a klauzulát, mert mentes a szállítás a kötelezettségek alól az EU rendelet 12g. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján.
Y229	Harmadik ország hatóságával vagy egy harmadik ország hatóságával kötött közbeszerzési szerződések nemzetközi szervezet – az (EU) .../... rendelet 12g. cikkének (2a) bekezdése 833/2014.	Ha az exportőr igazolja, hogy közbeszerzési szerződést kötött harmadik országos partnerével, akkor nem kell alkalmazni a klauzulát az EU rendelet 12g. cikk (2a) bekezdése alapján.
Y230	A szerződés tiltja a Belaruszba történő újrakivittelt és a Belaruszban való felhasználás céljából történő újrakivittelt – a 765/2006/EK tanácsi rendelet 8g. cikkének (1) bekezdése.	Ha a szerződés tartalmazza a Belaruszba történő újrakiviteli tilalomra vonatkozó klauzulát az EK rendelet 8g. cikk (1) bekezdés szerint.
Y231	A 765/2006/EK tanácsi rendelet 8g. cikkének (1) bekezdésében meghatározott tilalmak nem alkalmazandók (lásd a 8g. cikk	Ha a szerződésben nem kell szerepeltetni a klauzulát, mert mentes a szállítás a

	(2) bekezdésében szereplő szerződéses mentességeket).	kötelezettségek alól az EK rendelet 8g. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján.
Y232	Harmadik ország hatóságával vagy nemzetközi szervezettel kötött közbeszerzési szerződések – a 765/2006/EK tanácsi rendelet 8g. cikkének (3) bekezdése.	Ha az exportőr igazolja, hogy közbeszerzési szerződést kötött harmadik országos partnerével, ezért nem kell alkalmazni a klauzulát az EK rendelet 8g. cikk (3) bekezdése alapján.

Az előírások kapcsán **mentességet élvező termékek** (a 8457 10, a 8458 11, a 8458 91, a 8459 61, a 8466 93 vámtarifaszám alá tartozó termékek), illetve az **EU rendelet VIII.** és az **EK rendelet Vba. mellékletében szereplő országokba** kivitelekor a fenti **igazoláskódok egyikét sem kell szerepeltetni** a vám-árnyilatkozatokon, hiszen ezekre a termékekre nem vonatkoznak az előírások.⁴ Továbbá az EU rendelet és az EK rendelet fenti mellékleteiben vámtarifaszám alapján megtalálható áruk kivitelekor két, azonos jogcímre hivatkozó igazoláskódot kell szerepeltetni az árnyilatkozatokon, a feldolgozás érdekében. Ha az adott termék az EU rendelet és az EK rendelet más mellékleteiben vagy a kettős felhasználású termékek jegyzékében is szerepel, akkor az újrakiviteli tilalmi záradék TARIC-igazoláskódja mellett más igazoláskódok szerepeltetése is szükséges az árnyilatkozaton.

IV. Az aktív feldolgozásban (bérmunka) előállított áruk kivitelére vonatkozó szabályok

Ha a szerződés az alvállalkozó és a címzett között jött létre – de a megbízó (bérgyártató) rendelkezik az áruk tulajdonjoga felett – az alábbiak szerint alkalmazandó a záradék.

A Bizottság álláspontja szerint az újrakiviteli tilalom biztosításáért **az a személy felelős, aki az árukat exportálja**, aki a harmadik országos leányvállalatnak exportálja, vagy aki a harmadik országos partnerrel (importőrrel) szerződéses kapcsolatban áll. **Bérmunka** esetén (amikor a bérgyártató rendelkezik az áruk tulajdonjoga felett, a szerződés a bérgyártató és a címzett közt jött létre) jellemzően **a bérgyártó az exportőr, neki kell gondoskodnia** az újrakiviteli tilalomra vonatkozó **záradék alkalmazásáról**, függetlenül attól, hogy tulajdonjog átruházására nem kerül sor, és azonos feladónak szállítják vissza az árukat a későbbiekben.

A bérmunkát végző exportőr és a harmadik országos címzett közötti ügyletet **szerződésen alapuló kapcsolat meglétével kell igazolni** (ez alapvetően a bérgyártató és a címzett közt jön létre). Ugyanakkor nem feltétlenül kell szerződéses kapcsolatban lennie a **bérmunkát végzőnek** a harmadik országos címmel, de **ki kell kényszerítenie az előírások betartását**. Előfordulhat, hogy a bérgyártató és a címzett közti szerződést a bérgyártó nem ismerheti meg (üzleti titok). Ezt a szerződést azonban nem szükséges teljes egészében benyújtani, elegendő,

⁴ Az EU rendelet 12. cikk (2) bekezdés a) pontja és az EK rendelet 8g. cikk (2) bekezdés a) pontja.

ha az exportőr igazolja, hogy van szerződés, amely kikényszeríti az előírások betartását (pl. a bér munka szerződésében szerepel, hogy minden harmadik országos címzett elfogadja az előírásokat).

V. Kapcsolt vállalkozásokra vonatkozó szabályok

A Bizottság szerint a két vagy több fél közti megállapodásnál (szerződés) azonosíthatónak kell lennie a termékkörnek és az ügyletnek (bér munka, eladás). Ezért **kapcsolt vállalkozásoknál (anya- és leányvállalat) is a szerződésben kell szerepeltetni a záradékot** az újrakiviteli tilalomról. Nem fogadható el a záradék nyilatkozaton, szállítólevélen vagy egyéb okmányon.

VI. A szerződéssel szembeni követelmények

Egy szerződés létrejöhet szóban, írásban vagy ráutaló magatartással, azonban az újrakiviteli tilalmat tartalmazó záradékot mégis **írásba foglalva, a szerződés részeként** kell kikötni. Az újrakiviteli tilalom kikötését tartalmazó záradékot **az illetékes hatóságok ellenőrzik. Nem fogadható el** az eljárásokban az ügyfél (exportőr) **egyoldalú nyilatkozata** az újrakiviteli tilalmáról. Ennek legfőbb indoka az, hogy a **szerződést, megállapodást mindkét fél** magára nézve **kötelezőnek elfogadja** és ezt **aláírásával igazolja**. Nem fogadható el olyan szerződéses záradék, amelyen nem szerepel a felek aláírása (ellenjegyzése), vagy csak egy aláírás szerepel.

VII. Az újrakiviteli záradék szerepeltetése, annak ellenőrzése

A NAV vámszervei **ellenőrzik** a fenti táblázatban szereplő termékkörök kiviteli vámeljárásaihoz kapcsolódó, a harmadik országos **címzettekkel kötött szerződéseket**, az abban szereplő **újrakiviteli klauzula tartalmát**. Ennek oka az, hogy az EU rendelet és az EK rendelet szerint az exportőrnek szerződés formájában kell megtiltani az Oroszországba és Belaruszba irányuló kiviteleteket.

Alapvető **elvárás**, hogy az ellenőrzésnél az ügylet dokumentációjában szereplő záradék alapján **azonosíthatók** legyenek a **szerződést megkötő felek, a szerződéskötés időpontja** és az **érintett termékek**, valamint a **jogorvoslati lehetőségek. Nem szükséges a teljes szerződést bemutatni**, de hitelt érdemlően **igazolni kell az előírásoknak megfelelő tartalmú szerződés meglétét**.

Az újrakiviteli tilalomra vonatkozó **záradék megjelenési formái** a teljesség igénye nélkül:

- eseti szerződésnél – ajánlattétel, megrendelés – a tilalmi záradék a **megrendelésen** vagy a **visszaigazoláson**, vagy az ezekhez **kapcsolódó szerződésen** szerepel;
- a megrendelésen vagy a visszaigazoláson elhelyezett **általános szerződési feltételek közt** szerepel;
- a **szerződések** – beleértve az általános szerződési feltételeket is – **tartalmazzák**, miszerint az exportőr minden harmadik országos partnere tudomásul veszi és elfogadja az áru harmadik országba történő tovább értékesítésére vonatkozó feltételeket;

- **ügynevezett végfelhasználói megállapodás vagy végfelhasználói nyilatkozat** a harmadik országos partner vállalásával a termék felhasználásáról, és arról, hogy betartja az érintett termék újrakivitelére vonatkozó szabályokat;
- az **uniós anyavállalat harmadik országos céggel kötött szerződésben rögzíti azt a záradékot**, hogy a szerződést kötelező alkalmazni az abban nevesített leányvállalatokra is;
- kivételes esetben, az eljáró vámszerv mérlegelésétől függően a kiviteli vámeljáráshoz kapcsolódó **kereskedelmi számlán szerepelhet a záradék**, amely **hivatkozik** a felek közti **szerződésre**.

A NAV vámszervei minden esetben az adott eljárás valamennyi körülményét figyelembe véve és mérlegelve egyedi döntést hoznak, így a fent vázolt elméleti megoldási lehetőségek nem tekinthetők általános érvényűnek. A zökkenőmentes és gyors ügymenet érdekében javasoljuk, hogy a szóban forgó vámeljárásoknál álljon rendelkezésre az ügyletre vonatkozó, kiegészített szerződés.

A NAV 2024. október 31-ei – a tárgyban kiadott – tájékoztatását nem kell alkalmazni, helyébe jelen közlemény lép.

Budapest, 2025. január 15.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal